2026

Toelichting & tarieven beheerpakketten:

Landschap

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)

boerennatuur
Groningen West

Inhoud

Poel en klein historisch water (9c, 9d) 3
Pakketvoorwaarden 3
Vergoedingen 4
Hakhoutbeheer: elzen- en houtsingels (20a, 20b, 20c) 5
Pakketvoorwaarden 7
Vergoedingen 8
Knip- of scheerheg (22a) 9
Pakketvoorwaarden 9
Vergoedingen 9
Beheer van bomenrijen (21a.1) 11
Pakketvoorwaarden 11
Vergoedingen 11
Knotbomenrijen (21a.2, 21a.3) 13
Pakketvoorwaarden 13
Vergoedingen 14
Struweelhaag (23) 15
Pakketvoorwaarden 16
Vergoedingen 16
Struweelrand - zoomvegetatie (24) 18
Pakketvoorwaarden 18
Vergoedingen 19
Bosje (29) 20
Pakketvoorwaarden 20
Vergoedingen 21
Botanisch weiland, weiderand of hooilandrand (13a, 13c en 13d) 23
Pakketvoorwaarden botanisch weiland (13a.1 en 13a.2) 25
Pakketvoorwaarden botanische weiderand (13c.1 en 13c.2) 25
Pakketvoorwaarden botanische hooilandrand (13d.1 en 13d.2) 26
Vergoedingen 26

Instappakket botanisch grasland (13z.1) 27
Pakketvoorwaarden 27
Vergoedingen 28
Kruidenrijke akkerranden (19a) 29
Pakketvoorwaarden 29
Vergoedingen 30
Bijlage 1: Meerjarig kruidenrijk akkerrandmengsel 31

Poel en klein historisch water (9c, 9d)

Omschrijving en doel

Een poel is een belangrijke biotoop voor onder andere kikkers, padden, salamanders en insecten zoals libellen. Ook vogels en zoogdieren maken dankbaar gebruik van poelen. Openheid rondom (een deel van) de poel is van belang zodat er voldoende zonlicht in de poel komt. Dit is belangrijk voor het leven in en rondom de poel. Daarnaast is het voor zoogdieren belangrijk dat ze kunnen zien of er gevaar dreigt. Poelen die dicht bij landschapselementen zoals houtsingels of struwelen liggen zijn een goede combinatie. Veel kikkers, padden en salamanders vinden namelijk een overwinteringsplek onder rottend blad, in de rulle grond of onder dood hout.

Pakketvarianten

[9c] Kleine poel met jaarlijks beheer - kleiner dan 175m^2

[9d] Grote poel met jaarlijks beheer - groter dan 175m^2

Pakketvoorwaarden

1. Een poel is een zelfstandig element en mag niet verbonden zijn met een sloot;
2. De poel mag geschoond worden van 15 augustus tot 15 oktober. In die periode zijn er nauwelijks amfibieën in het water aanwezig;
3. Jaarlijks beheer van de poel bestaat uit controleren dat de poel niet dichtgroeit en schonen waar dat nodig is;
4. Minimaal de helft van de natte oppervlakte van de poel bestaat in de periode 15 maart tot 15 juli uit open water;
5. Slootmaaisel of bagger mag niet worden verwerkt in het element. Laat het minimaal 24 uur in een ril op de oever liggen en verwijder het daarna binnen een week om te voorkomen dat er dieren in kruipen;
6. Het maaien rondom de poel gebeurt gefaseerd. Het eerste jaar de helft, het tweede jaar de andere helft (geen gazonbeheer);
7. Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element;
8. Voorkom vertrapping van de oevers en uitwerpselen in het water bij het gebruik van de poel als drinkplaats voor vee. Raster de poel zodanig uit zodat het vee alleen met de voorpoten in het water kan om te drinken;
9. Er mogen geen vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet en/of gekweekt;
10. Gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen mogen niet worden gebruikt in het element;
11. Meld het uitgevoerde beheer binnen 3 werkdagen bij BoerenNatuur Groningen West. Dit kan via uw account op www.mijnboerennatuur.nl. Heeft u nog geen account? Mail dan naar info@boerennatuurgroningenwest.nl.

Adviezen:

- Voer het beheer zoveel mogelijk gefaseerd uit;
- Zorg voor zoveel mogelijk openheid rondom de poel zodat er voldoende zonlicht in en rondom de poel valt. Veel organismen die in en rondom de poel leven zijn gebaat bij warmte en zonlicht.

Vergoedingen

Poel en klein historisch water	Vergoeding/jaar	Per eenheid
9c. Kleine poel met jaarlijks beheer	€ 160,-	Stuk
9d. Grote poel met jaarlijks beheer	€ 285,-	Stuk

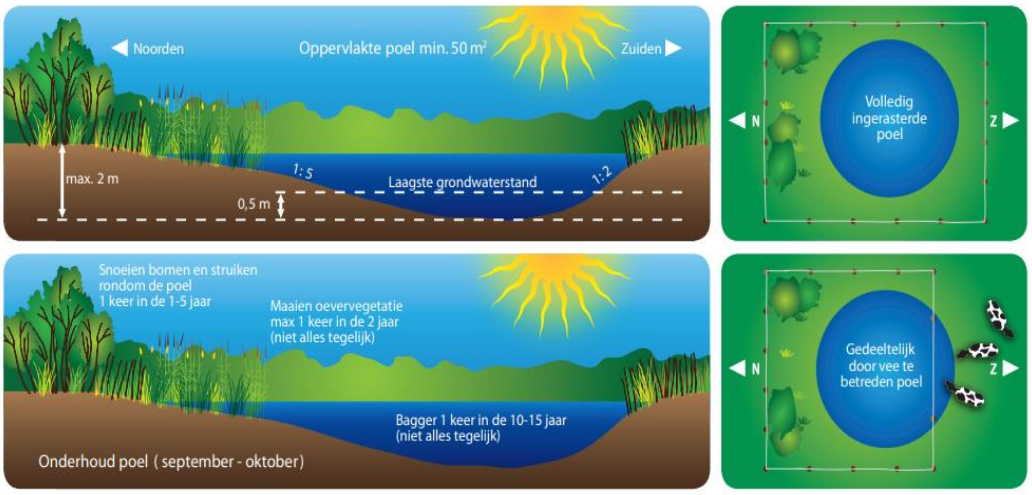

Figuur: Landschapsbeheer Drenthe

Poel in het Zuidelijk Westerkwartier

Hakhoutbeheer: elzen- en houtsingels (20a, 20b, 20c)

Omschrijving en doel
Een goed onderhouden singel of houtwal bestaat uit een boom-, kruid- en struiklaag, met een variatie in leeftijden en soorten. Singels en houtwallen zijn waardevolle elementen voor insecten, vogels en zoogdieren zoals reeën, hazen en muizen. Ze bieden namelijk voedsel, beschutting en nestgelegenheid. Ook worden ze door vleermuizen gebruikt om van hun verblijfplaats naar hun foerageergebied te navigeren. Daarnaast vinden een aantal vlinders hun waardplant in houtsingels. Op een waardplant zetten vlinders hun eitjes af en eten de rupsen vervolgens van de bladeren. Voorbeelden hiervan zijn het boomblauwtje die eitjes afzet op sporkehout, hulst en klimop en de gehakkelde aurelia die eitjes afzet op hop. Naast de ecologische waarde hebben houtsingels ook een belangrijke cultuurhistorische functie. Ze vertellen iets over de geschiedenis van het gebied en zorgen voor een aantrekkelijk landschap.

Pakketvarianten
Bij hakhoutbeheer maken we onderscheid tussen elzensingels en houtsingels.
Elzensingels bestaan uit een enkele rij bomen en bevatten minimaal 50% zwarte elzen.
Houtsingels kunnen tot 20 meter breed zijn en bestaan uit diverse bomen en struiken.

[20a] Elzensingel jaarlijks beheer
[20b] Elzensingel jaarlijks beheer plus tussenkap
[20c] Elzensingel jaarlijks beheer plus groot onderhoud

[20a] Houtwal en houtsingel jaarlijks beheer
[20b] Houtwal en houtsingel jaarlijks beheer plus tussenkap
[20c] Houtwal en houtsingel jaarlijks beheer plus groot onderhoud

Onderhoud
Voor een gevarieerde en gezonde elzen- of houtsingel is het belangrijk dat er onderhoud plaatsvindt. Als een singel bij BoerenNatuur Groningen West in beheer komt, wordt deze eerst door een deskundig veldmedewerker geïnventariseerd waarbij het beheerpakket wordt bepaald. Hierbij wordt gekeken welk type onderhoud nodig is voor de komende periode. Hieronder leest u per type beheerpakket wat dit onderhoud precies inhoudt.

- **Jaarlijks beheer** houdt in dat tijdens de contractduur geen groot onderhoud uitgevoerd hoeft te worden. Wat verwachten we van u?
  - Dat rasters worden gecontroleerd bij het houden van vee op het perceel;
  - Overhangende takken worden verwijderd en uitlopende bramen worden gesnoeid (let op: niet álle onderbegroeiing verwijderen);
  - Eventuele exoten worden verwijderd;
  - Gevallen takken en dood hout dat een gevaar vormt voor de veiligheid worden verwijderd;
  - Gaten van 10 meter worden bijgeplant, met een mix van bomen en besdragende struiken.

- **Tussenkap** houdt in dat tijdens de contractduur, naast het jaarlijks beheer, een tussenkap wordt uitgevoerd. Wat verwachten we van u?
  - Dat circa 30% van de oudere bomen en struiken wordt afgezet, met uitzondering van beeldbepalende bomen;
  - Gaten van 10 meter worden bijgeplant met een mix van bomen en besdragende struiken.

- **Groot onderhoud** houdt in dat tijdens de contractduur, naast het jaarlijks beheer, eenmalig groot onderhoud wordt uitgevoerd. Wat verwachten we van u?
  - Dat circa 50% van de oudere bomen en struiken wordt afgezet, met uitzondering van beeldbepalende bomen;
  - Gaten van 10 meter worden bijgeplant met een mix van bomen en besdragende struiken;
  - Bij elzensingels blijven tenminste 4 overstaanders per 100 meter staan.

Een tussenkap of groot onderhoud kan alleen uitgevoerd worden als dat is overeengekomen met BoerenNatuur Groningen West. Maak een afspraak, zodat we samen met u een werkplan kunnen maken. Bij voorkeur vindt de tussenkap of het groot onderhoud aan meerdere singels in hetzelfde gebied gespreid over meerdere jaren plaats. Op deze manier blijft er voldoende leefgebied voor dieren.

Bij een tussenkap wordt circa 30 procent van de bomen en struiken afgezet

Pakketvoorwaarden

1. Het beheer vindt plaats tussen 1 oktober en 15 maart;
2. Elk jaar wordt het jaarlijks beheer uitgevoerd. Ieder jaar wordt het element gecheckt op dood hout dat een risico oplevert voor de veiligheid. Als er exoten aanwezig zijn dan worden deze verwijderd en bramen worden teruggesnoeid (let op: snoei niet alles weg maar laat een deel van de bramen staan);
3. Wanneer overeengekomen met BoerenNatuur Groningen West vindt een tussenkap of groot onderhoud plaats;
4. Er wordt jaarrond gevrijwaard voor beschadiging door vee;
5. Een raster mag niet aan de bomen bevestigd worden;
6. Snoeiafval is afgevoerd of op rillen gelegd in het element. Als snoeihout versnipperd wordt, mogen de snippers niet worden verwerkt in het element;
7. Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet worden verwerkt in het element;
8. Bemesting in het element is niet toegestaan;
9. Het element bestaat uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische- of stobbenbehandeling worden bestreden;
10. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. van pleksgewijze bestrijding van haarden van ‘probleem’-onkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en brandnetel;
11. Er is sprake van een boomlaag, struiklaag en kruidlaag;
12. Gaten van >10 meter worden aangeplant met een mix van bomen en besdragende struiken;
13. Klepelen is niet toegestaan in het element;
14. Niet branden in, of in de directe omgeving van het element;
15. Meld het uitgevoerde beheer binnen 3 werkdagen bij BoerenNatuur Groningen West. Dit kan via uw account op www.mijnboerennatuur.nl. Heeft u nog geen account? Mail dan naar info@boerennatuurgroningenwest.nl.

Houtsingels en grazende koeien in het Zuidelijk Westerkwartier

Adviezen:

- Voer het beheer zoveel mogelijk gefaseerd uit;
- Laat beeldbepalende bomen staan. Dit zijn vaak oude bomen (ook wel overstaanders genoemd) die als zadenbron dienen en onder andere bescherming bieden aan vogels en andere dieren;
- Laat dode bomen staan wanneer deze geen gevaar vormen voor de omgeving. Dode bomen kunnen namelijk zeer geschikt zijn voor vogels om in te broeden of in te schuilen. Daarnaast zijn ze een belangrijke voedselbron voor bijvoorbeeld kevers, larven en pissebedden;
- Houd bij het kappen van een boom de diameter aan voor de hoogte van het afzagen. Hierdoor kan de boom weer goed uitlopen. Dus als een boom 35 cm in diameter is moet deze 35 cm boven de grond worden afgezaagd. Het gaat dan om de diameter gemeten op borsthoogte;
- Maai niet in één keer alle bramen of andere begroeiing in een singel weg maar laat delen staan. Dit biedt schuilgelegenheid voor allerlei dieren, ook in de winter.
- Zorg voor voldoende diversiteit aan soorten in de singel. Hoe meer diversiteit aan soorten, hoe meer diversiteit aan dieren dit zal aantrekken;
- Zorg voor voldoende onderbegroeiing, een goede kruid- en struiklaag. Juist onderin de kruiden en bloeiende en besdragende struiken vinden veel dieren hun voedsel, nestgelegenheid en beschutting;
- Kap geen bomen waar holtes in zitten. Ook wanneer er op dat moment geen nest in zit, kan een holte een waardevolle schuilplaats zijn.

Vergoedingen

Elzensingel	Vergoeding/jaar	Per eenheid
20a. Elzensingel jaarlijks beheer	€ 0,70	m^1
20b. Elzensingel jaarlijks beheer plus tussenkap	€ 1,37	m^1
20c. Elzensingel jaarlijks beheer plus groot onderhoud	€ 3,08	m^1
Houtwal of houtsingel	**Vergoeding/jaar**	**Per eenheid**
20a. Houtwal en houtsingel jaarlijks beheer	€ 0,30	m^2
20b. Houtwal en houtsingel jaarlijks beheer plus tussenkap	€ 0,55	m^2
20c. Houtwal en houtsingel jaarlijks beheer plus groot onderhoud	€ 1,24	m^2

Knip- of scheerheg (22a)

Omschrijving en doel

Een knip- of scheerheg is een lijnvormig landschapselement met aaneengesloten begroeiing van inheemse struiken, dat één keer per jaar wordt geknipt of geschoren. Knip- en scheerheggen dragen bij aan de biodiversiteit vanwege hun functie als broed- en leefgebied voor veel soorten. Daarnaast hebben ze een cultuurhistorische waarde. Ze vertellen iets over de geschiedenis van het landschap en dragen bij aan een aantrekkelijk landschap.

Pakketvarianten

[22a] Knip- of scheerheg - jaarlijks knippen/scheren

Pakketvoorwaarden

1. De heg wordt jaarlijks één keer geknipt of geschoren. Dit mag alleen buiten het broedseizoen, in de periode van 16 juli tot 15 maart;
2. Na het knippen of scheren heeft de heg een hoogte van minimaal 0,8 meter en maximaal 1,5 meter;
3. Snoei- of maaiafval is verwijderd. Bij versnippering van snoeihout, mogen de snippers niet worden verwerkt in het element;
4. Er wordt jaarrond gevrijwaard voor beschadiging door vee;
5. Aan de heg mag geen raster worden bevestigd;
6. Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet worden verwerkt in het element;
7. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid;
8. Het element bestaat uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische- of stobbenbehandeling worden bestreden;
9. Bemesting is niet toegestaan;
10. Niet branden in, of in de directe omgeving van het element;
11. Een heg dient aaneengesloten te zijn. Gaten moeten worden aangeplant.

Adviezen:

- Knip de heg wanneer het bewolkt en niet te warm is, om zonnebrand te voorkomen;
- Belangrijk is dat de onderkant van de heg iets breder uitgroeit dan de bovenkant, zodat de zon ook op de onderkant van de heg kan schijnen. De heg behoudt dan zijn besloten karakter.

Vergoedingen

Knip- of scheerheg	Vergoeding/jaar	Per eenheid
22a. Knip- of scheerheg - jaarlijks knippen/scheren	€ 3,54	m^1

Knip- en scheerheggen in het Gorecht gebied

Beheer van bomenrijen (21a.1)

Omschrijving en doel
Bomenrijen zijn kenmerkend en vaak heel beeldbepalend voor het landschap. Ze komen voor in heel Nederland, met een grote verscheidenheid aan vormen. Denk hierbij aan laanbomen en knotbomen. Bomenrijen zijn van groot belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedplek voor vogels en ze hebben een belangrijke functie voor de navigatie van vleermuizen.

Pakketvarianten
[21a.1] Beheer van bomenrijen - jaarlijks beheer

Onderhoud
Bij het onderhouden van bomenrijen en laanbomen wordt alleen noodzakelijk onderhoud uitgevoerd. Dat houdt in dat dood hout wordt verwijderd om gevaarlijke situaties te voorkomen en dat overhangende takken die in de weg hangen worden verwijderd. De hoogte van de kroon hoort minimaal twee derde van de totale hoogte van de boom te zijn.

Pakketvoorwaarden

1. Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanwege de Uitvoeringsregeling GLB 2023;
2. Snoei- of maaiafval is verwijderd. Bij versnippering van snoeihout mogen de snippers niet worden verwerkt in het element;
3. Er wordt jaarrond gevrijwaard voor beschadiging door vee;
4. Aan de bomen mag geen raster worden bevestigd;
5. Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet worden verwerkt in het element;
6. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid;
7. Het element bestaat uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische- of stobbenbehandeling worden bestreden;
8. Bemesting is niet toegestaan;
9. Niet branden in, of in de directe omgeving van het element;
10. De afstand tussen de bomen mag niet groter zijn dan 10 meter. Gaten die groter zijn, moeten worden aangeplant met dezelfde soort;
11. Meld het uitgevoerde beheer binnen 3 werkdagen bij BoerenNatuur Groningen West. Dit kan via uw account op www.mijnboerennatuur.nl. Heeft u nog geen account? Mail dan naar info@boerennatuurgroningenwest.nl.

Vergoedingen

Beheer van bomenrijen	Vergoeding/jaar	Per eenheid
21a.1 Bomenrij - jaarlijks beheer	€ 10,45	Stuk

Een (dubbele) bomenrij in het Gorecht gebied

Knotbomenrijen (21a.2, 21a.3)

Omschrijving en doel
Knotbomenrijen zijn kenmerkend voor ons agrarische cultuurlandschap. Knotten houdt in dat de boom eens in de paar jaar van zijn kruin wordt ontdaan waarna deze weer uitloopt. Vooral oude knotbomen zijn waardevol voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedplek voor vogels zoals de steenuil en spreeuw die gebruik maken van holtes. De vroeg in het voorjaar bloeiende wilgen zijn daarnaast belangrijk voor wilde bijen en andere insecten die van stuifmeel en nectar leven. De wat ruigere strook tussen de knotbomen biedt een goede leefomgeving voor muizen die op hun beurt weer als voedsel dienen voor andere dieren.

Pakketvarianten
[21a.2] Beheer van bomenrijen - knotbomen <20 cm
[21a.3] Beheer van bomenrijen - knotbomen >20 cm

Instapeisen

1. De knotbomenrij is lijnvormig;
2. Het gaat om minimaal 5 knotbomen;
3. De onderlinge afstand is minimaal 3 meter en maximaal 10 meter;
4. De pakketvariant wordt bepaald op basis van de gemiddelde stamdiameter van de knotbomenrij, gemeten op borsthoogte.

Pakketvoorwaarden

1. De bomen worden één keer in de 4 tot 6 jaar geknot;
2. Het knotten vindt alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
3. Snoei- of maaiafval is verwijderd. Bij versnippering van snoeihout mogen de snippers niet worden verwerkt in het element;
4. Er wordt jaarrond gevrijwaard voor beschadiging door vee;
5. Aan de bomen mag geen raster worden bevestigd;
6. Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet worden verwerkt in het element;
7. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid;
8. Bemesting is niet toegestaan;
9. Niet branden in, of in de directe omgeving van het element;
10. De afstand tussen de bomen mag niet groter zijn dan 10 meter. Gaten die groter zijn, moeten worden aangeplant met dezelfde soort;
11. Meld het uitgevoerde beheer binnen 3 werkdagen bij BoerenNatuur Groningen West. Dit kan via uw account op www.mijnboerennatuur.nl. Heeft u nog geen account? Mail dan naar info@boerennatuurgroningenwest.nl.

Adviezen:

- Houd de eerste jaren na aanplant de stam vrij van takken en laat alleen de takken aan de top groeien;
- Snoei de bomen om en om; zo blijft er altijd voedsel- en schuilgelegenheid voor dieren;
- Zaag de takken af tot op 2 á 3 cm van de stam, haaks op de tak zodat de wond zo klein mogelijk is;
- Voorkom dat er water op afgezaagde takken blijft staan door deze iets schuin af te zagen. Dit voorkomt dat takken gaan inrotten;
- Knot de bomen pas als er geen blad meer aan zit. Op dat moment heeft de boom namelijk alle voedingsstoffen uit het blad gehaald.

Vergoedingen

Knotbomen	Vergoeding/ jaar	Per eenheid
21a.2 Knotbomen <20 cm	€ 10,45	Stuk
21a.3 Knotbomen >20 cm	€ 20,50	Stuk

Knotbomenrij in het Gorecht gebied

Struweelhaag (23)

Omschrijving en doel

Struweelhagen onderscheiden zich van de knip- en scheerheg door de extensievere vorm van beheer. Het zijn vrij uitlopende hagen van vooral doornige struiken zoals meidoorn en sleedoorn. Deze doornige hagen vormen een belangrijk leefgebied voor onder andere vogelsoorten die struwelen nodig hebben, zoals de braamsluiper, grauwe klauwier en de grasmus. Ze bieden nest-, schuil- en voedselgelegenheid en zorgen voor een aantrekkelijk cultuurlandschap.

Grauwe klauwier in struweelhaag

Pakketvarianten

[23a] Struweelhaag - jaarlijks beheer met groot onderhoud in de contractperiode (cyclus 5-7 jaar)

[23b] Struweelhaag - jaarlijks beheer met groot onderhoud in de contractperiode (cyclus > 12 jaar)

[23c] Struweelhaag - jaarlijks beheer

Instapeisen

1. De struweelhaag is vrij liggend, lijnvormig en aaneengesloten;
2. De minimale lengte is 25 meter;
3. De minimale breedte is 3 meter;
4. De struweelhaag bestaat uit inheemse soorten.

Pakketvoorwaarden

1. U verricht jaarlijks onderhoud, waarbij u eventuele exoten verwijdert, overhangende takken verwijdert en eventuele rasters onderhoudt;
2. Wanneer overeengekomen met BoerenNatuur Groningen West vindt er groot onderhoud plaats. Bij beheerpakketten met groot onderhoud wordt het element één keer in de contractperiode aan 3 zijden gesnoeid, met een cyclus van 5-7 jaar of >12 jaar. Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanuit de Uitvoeringsregeling GLB 2023;
3. Eventuele zaagwerkzaamheden vinden alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
4. Snoei- of maaiafval is verwijderd. Bij versnippering van snoeihout mogen de snippers niet worden verwerkt in het element;
5. Er wordt jaarrond gevrijwaard voor beschadiging door vee;
6. Aan de bomen mag geen raster worden bevestigd;
7. Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet worden verwerkt in het element;
8. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid;
9. Het element bestaat uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische- of stobbenbehandeling worden bestreden;
10. Bemesting is niet toegestaan;
11. Niet branden in, of in de directe omgeving van het element;
12. De struweelhaag dient aaneengesloten te zijn, gaten moeten worden aangeplant;
13. Meld het uitgevoerde beheer binnen 3 werkdagen bij BoerenNatuur Groningen West. Dit kan via uw account op www.mijnboerennatuur.nl. Heeft u nog geen account? Mail dan naar info@boerennatuurgroningenwest.nl.

Vergoedingen

Struweelhaag	Vergoeding/ jaar	Per eenheid
23a. Struweelhaag - jaarlijks beheer met groot onderhoud in de contractperiode (cyclus 5-7 jaar)	€ 5,85	m^1
23b. Struweelhaag - jaarlijks beheer met groot onderhoud in de contractperiode (cyclus > 12 jaar)	€ 2,35	m^1
23c. Struweelhaag - jaarlijks beheer	€ 1,11	m^1

Struweelhaag in het Gorecht gebied

Struweelrand - zoomvegetatie (24)

Omschrijving en doel
Een struweelrand is een lijnvormige begroeiing van ruigte en struiken met een bedekking van bomen en struiken van 0 tot maximaal 50%. In het geval van bramen mag de struiklaag tot 100% bedekken. De struweelrand kan zich ontwikkelen vanuit een extensief beheerde situatie, bijvoorbeeld onder een rasterdraad, op een steilrand of in een droge greppel. De struweelrand kan ook aangeplant worden. Afhankelijk van het beheer ontstaan dan randen die vooral bestaan uit ruigtekruiden, struiken of een combinatie van beide.

Een struweelrand kan vrij liggend zijn, bijvoorbeeld bij een graslandperceel, maar kan ook tegen een ander element aan liggen; bijvoorbeeld als overgang van een houtopstand naar het aangrenzende intensiever gebruikte landbouwperceel.

Door het extensieve beheer van deze randen is er veel rust en dekking. Bloeiende ruigtekruiden trekken veel insecten en daarmee vogels. Solitaire struiken zijn voor vogels ideale uitkijk- en zangposten en bieden nestgelegenheid. Daarnaast kunnen kleine zoogdieren schuilen onderin de ruigte.

Pakketvarianten
[24] Struweelrand - zoomvegetatie

Instapeisen

1. De struweelrand is lijnvormig en is voorzien van rasterpalen aan de zijden die grenzen aan landbouwgrond;
2. De minimale lengte is 25 meter;
3. De minimale breedte is 2 meter.

Pakketvoorwaarden

1. U snoeit jaarlijks minimaal 1% tot maximaal 40% van de beheereenheid, waarbij houtige soorten periodiek worden afgezet en overhangende beplanting word teruggesnoeid. Dit is alleen toegestaan in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
2. U maait jaarlijks minimaal 5% tot maximaal 35% van de beheereenheid. Dit is alleen toegestaan in de periode tussen 15 juli en 15 maart;
3. Snoei- of maaiafval is verwijderd. Bij versnippering van snoeihout mogen de snippers niet worden verwerkt in het element;
4. Er wordt jaarrond gevrijwaard voor beschadiging door vee;
5. Aan de bomen mag geen raster worden bevestigd;
6. Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet worden verwerkt in het element;
7. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid;
8. Het element bestaat bij voorkeur uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische- of stobbenbehandeling worden bestreden;

9. Bemesting is niet toegestaan;
10. Klepelen is niet toegestaan in het element;
11. Niet branden in, of in de directe omgeving van het element;

Vergoedingen

Struweelrand	Vergoeding/ jaar	Per eenheid
24. Struweelrand/zoomrand	€ 1.910,95	hectare

Struweelrand langs struweel (Foto: Harm Kossen)

Bosje (29)

Omschrijving en doel
Een bosje is een vlakvormige houtopstand die vroeger vaak aangeplant en beheerd werd als hakhout, maar tegenwoordig niet meer als hakhout wordt beheerd en is doorgeschoten. Dit landschapselement komt in veel agrarische gebieden in Nederland voor en wordt beheerd als bos met hoog opgaande inheemse bomen. Het kan ook als bossingel voorkomen.

Zeker in combinatie met aanliggende zomen en/of kruidenrijke perceelranden leveren deze bosjes een waardevolle bijdrage aan de biodiversiteit. Ze fungeren als leefgebied voor vogels als geelgors (gebruikt de bomen als zangplek), wielewaal, zomertortel, grote lijster, gekraagde roodstaart, torenvalk en ransuil. Vleermuizen maken ook graag gebruik van bosjes, mits er hoge of oude bomen aanwezig zijn. Bosjes vormen ook landhabitat voor amfibieën, zoals de kamsalamander. Ook reeën en marterachtigen maken graag gebruik van kleine bosjes.

Pakketvarianten
[29a] Bosje - jaarlijks beheer plus periodiek onderhoud in de contractperiode

Instapeisen

1. Het bosje is vrij liggend en vlakvormig of lijnvormig;
2. Het element is aan 3 zijden vrij liggend en grenst aan minimaal 1 zijde aan agrarische grond;
3. Het element bestaat uit een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken;
4. Het bosje is minimaal 1000 m² en maximaal 1,5 hectare groot.

Pakketvoorwaarden

1. Minimaal 40% van het bosje is in de contractperiode van 6 jaar gekapt, gesnoeid of gedund;
2. Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanwege de Uitvoeringsregeling GLB 2023;
3. Het kappen vindt alleen plaats in de periode tussen 1 oktober en 15 maart;
4. De randen van het element worden als hakhout beheerd met een cyclus van eens in de 6-25 jaar;
5. Snoeihout mag op stapels of rillen in het element worden verwerkt voor zover het de ondergroei en/of de stoven niet schaadt. Bij versnippering van snoeihout mogen de snippers niet worden verwerkt in het element;
6. Er wordt jaarrond gevrijwaard voor beschadiging door vee;
7. Aan de bomen of struiken mag geen raster worden bevestigd;
8. Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet worden verwerkt in het element;
9. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid;

10. Het element bestaat uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische- of stobbenbehandeling worden bestreden;
11. Bemesting is niet toegestaan;
12. Klepelen is niet toegestaan in het element;
13. Niet branden in, of in de directe omgeving van het element;
14. Wanneer u van plan bent onderhoud uit te voeren raden wij u sterk aan om advies in te winnen bij een medewerker van BoerenNatuur Groningen West;
15. Meld het uitgevoerde beheer binnen 3 werkdagen bij BoerenNatuur Groningen West. Dit kan via uw account op www.mijnboerennatuur.nl. Heeft u nog geen account? Mail dan naar info@boerennatuurgroningenwest.nl.

Adviezen:

- Zorg voor variatie en dynamiek in het bos door zo nu en dan een grotere boom of struik te kappen;
- Voer het beheer zoveel mogelijk gefaseerd uit;
- Laat beeldbepalende bomen staan. Dit zijn vaak oude bomen (ook wel overstaanders genoemd) die als zadenbron dienen en onder andere bescherming bieden aan vogels en andere dieren;
- Laat dode bomen staan wanneer deze geen gevaar vormen voor de omgeving. Dode bomen kunnen zeer geschikt zijn voor vogels om in te broeden of in te schuilen. Daarnaast zijn ze een belangrijke voedselbron voor bijvoorbeeld kevers, larven en pissebedden;
- Houd voor het kappen van een boom de diameter aan voor de hoogte van het zagen. Hierdoor kan de boom weer goed uitlopen. Dus als een boom 35 cm in diameter is, moet deze 35 cm boven de grond worden afgezaagd. Het gaat dan om de diameter gemeten op borsthoogte;
- Zorg voor voldoende diversiteit aan soorten in het bosje. Hoe meer diversiteit aan soorten, hoe meer diversiteit aan dieren dit zal aantrekken;
- Kap geen bomen waar holtes in zitten. Ook wanneer er op dat moment geen nest in zit, kan een holte een waardevolle schuilplaats zijn.

Vergoedingen

Bosje	Vergoeding/ jaar	Per eenheid
29a. Bosje - jaarlijks beheer plus periodiek onderhoud in de contractperiode	€ 5.006,-	hectare

Een bosje in het Zuidelijk Westerkwartier

Botanisch weiland, weiderand of hooilandrand (13a, 13c en 13d)

Omschrijving en doel

Botanisch grasland kan van grote waarde zijn voor de leefomgeving van insecten, amfibieën, zoogdieren en vogels. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron voor dieren; de aanwezige nectar trekt insecten aan die op hun beurt voedsel vormen voor onder andere diverse (boerenland)vogels. Botanische randen langs landschapselementen zoals houtsingels zijn een waardevolle combinatie, met name aan de zonzijde van het landschapselement.

Het gaat vaak om typisch 'ouderwets' grasland met een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. Het streefbeeld is dat er minstens 20 soorten inheemse kruiden, grassen en mossen aanwezig zijn in een telvak van 25 m² (5x5 meter). Elke plantensoort heeft een eigen bloeiperiode. Een grote verscheidenheid aan kruiden draagt bij aan een zo lang mogelijke 'bloeiboog': een periode waarin kruiden tot bloei komen en nectar produceren voor insecten.

Botanisch weiland in het Zuidelijk Westerkwartier

Een aantal voordelen van botanisch grasland op een rij:

- *Diergezondheid*: veel kruiden bevatten mineralen, vitaminen, sporenelementen en antioxidanten die bijdragen aan de gezondheid en weerstand van het vee;
- *Structuurrijk:* kruidenrijk gras is niet alleen goed structuurrijk voer voor droge koeien en kalveren maar zorgt ook voor een betere benutting bij 25-35% kruidenrijk graskuil in het rantsoen, waardoor de melkproductie gelijk blijft;
- *Gezondheid en smaak van de zuivel*: kruidenrijk gras kán een positief effect hebben op de kwaliteit en smaak van zuivel, afhankelijk van o.a. samenstelling, seizoen en verwerking;
- *Gezonde bodem:* kruiden zorgen voor een betere doorworteling in de bodem en dragen bij aan een rijker bodemleven en een hoger organisch stofgehalte. Hierdoor is het grasland veerkrachtiger bij weersextremen en houdt het meer voedingsstoffen vast;
- *Een mooi landschap:* bloeiende graslanden zorgen voor een kleurrijk en aantrekkelijk landschap.

Pakketvarianten
Er zijn drie verschillende pakketten, welke onderverdeeld zijn in twee varianten: ontwikkelbeheer en instandhoudingsbeheer.

[13a.1] Botanisch weiland - Ontwikkelbeheer (4 indicatorsoorten)
[13a.2] Botanisch weiland - Instandhoudingsbeheer (graslandtype 3 - Wim Schippers, Aardewerk Advies)

[13c.1] Botanisch waardevolle weiderand - Ontwikkelbeheer (4 indicatorsoorten)
[13c.2] Botanisch waardevolle weiderand - Instandhoudingsbeheer (graslandtype 3 - Wim Schippers, Aardewerk Advies)

[13d.1] Botanisch waardevolle hooilandrand - Ontwikkelbeheer (4 indicatorsoorten)
[13d.2] Botanisch waardevolle hooilandrand - Instandhoudingsbeheer (graslandtype 3 - Wim Schippers, Aardewerk Advies)

Instapeis

Ontwikkelbeheer [13a.1, 13c.1 en 13d.1]: Er zijn minimaal 4 soorten kruiden aanwezig uit de lijst van indicatorsoorten. Deze lijst is te vinden in het ledenportaal op onze website www.boerennatuurgroningenwest.nl of op te vragen bij BoerenNatuur Groningen West.

Instandhoudingsbeheer [13a.2, 13c.2 en 13d.2]: Er zijn tenminste 15 verschillende soorten grassen en kruiden aanwezig in een representatief telvak van 25 m² (5x5 meter). Dit komt overeen met type 3 - gras-kruidenmix uit de Wim Schippers-methode, Aardewerk Advies.

Hieronder wordt per type pakket opgesomd wat de voorwaarden zijn.

Pakketvoorwaarden botanisch weiland (13a.1 en 13a.2)

1. Voor beheer met ingangsdatum vanaf 01-01-2026: Laat per maaibeurt tenminste 10% staan, bijvoorbeeld in de vorm van gefaseerd maaien (sinusbeheer). Dit zorgt voor variatie die flora, insecten en vogels ten goede komt. Daarnaast kunnen de kruiden en grassen die blijven staan zich uitzaaien;
2. Beweiding is toegestaan van 1 maart tot 1 oktober met een maximale veebezetting van 2 GVE/ha (GVE=Grootvee Eenheid). Bijvoeren is op het perceel niet toegestaan;
3. Als er geen sprake van beweiding is, wordt er minimaal 1 keer per 2 jaar gemaaid en afgevoerd;
4. Klepelen en bloten is niet toegestaan omdat dat de kruidenrijkdom onderdrukt;
5. Er wordt geen bagger op het perceel gebracht;
6. Voor pakket 13a.1 geldt dat bemesting van het perceel **niet** is toegestaan. Voor pakket 13a.2 geldt dat bemesting met ruige mest is toegestaan, maximaal 1 keer per jaar;
7. Gebruik van chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid;
8. Bekalken met een traag werkende kalksoort (Dolokalk -korrel- of schelpenkalk) in kleine hoeveelheden per jaar is toegestaan om verzuring tegen te gaan;
9. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is (na overleg en goedkeuring van BoerenNatuur Groningen West) toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
10. Werkzaamheden zijn alleen toegestaan bij daglicht.

Pakketvoorwaarden botanische weiderand (13c.1 en 13c.2)

1. De rand is minimaal 3 en maximaal 6 meter breed;
2. Voor beheer met ingangsdatum vanaf 01-01-2026: laat per maaibeurt tenminste 20% staan, bijvoorbeeld in de vorm van gefaseerd maaien (sinusbeheer). Dit zorgt voor variatie die flora, insecten en vogels ten goede komt. Daarnaast kunnen de kruiden en grassen die blijven staan zich uitzaaien;
3. Als er geen sprake van beweiding is, wordt er minimaal 1 keer per 2 jaar gemaaid en afgevoerd;
4. Bemesting van de rand is niet toegestaan;
5. Klepelen en bloten is niet toegestaan omdat dat de kruidenrijkdom onderdrukt, evenals het gebruik van een wallenfrees;
6. Gebruik van chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid;
7. Bekalken met een traag werkende kalksoort (Dolokalk -korrel- of schelpenkalk) in kleine hoeveelheden per jaar is toegestaan om verzuring tegen te gaan;
8. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is (na overleg en goedkeuring van BoerenNatuur Groningen West) toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;

9. Werkzaamheden zijn alleen toegestaan bij daglicht.

Pakketvoorwaarden botanische hooilandrand (13d.1 en 13d.2)

1. De hooilandrand grenst aan een opgaand landschapselement zoals een houtsingel of struweel;
2. De rand is minimaal 3 en maximaal 6 meter breed;
3. Beweiding is gedurende het hele jaar **niet** toegestaan. De rand moet worden afgezet wanneer het perceel wordt beweid;
4. Bemesting van de rand is niet toegestaan;
5. U maait het grasland jaarlijks minimaal één keer en voert het maaisel af;
6. De eerste maaibeurt vindt plaats ná 15 juni en vóór 1 oktober waarbij het gras op het perceel voor het grootste deel kort de winter ingaat;
7. Bloten en klepelen is niet toegestaan, evenals het gebruik van een wallenfrees;
8. Gebruik van chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid;
9. Bekalken met een traag werkende kalksoort (Dolokalk -korrel- of schelpenkalk) in kleine hoeveelheden per jaar is toegestaan om verzuring tegen te gaan;
10. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Doorzaai is (na overleg en goedkeuring van BoerenNatuur Groningen West) toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
11. Werkzaamheden zijn alleen toegestaan bij daglicht.

Toelichting GVE (Grootvee Eenheid)

Type vee	Aantal GVE
Stieren, koeien en andere runderen ouder dan 2 jaar	1
Paardachtigen ouder dan 6 maanden	1
Runderen vanaf 6 maanden maar niet ouder dan 2 jaar	0,6
Runderen jonger dan 6 maanden	0,4
Schapen, lammeren en geiten	0,15

Vergoedingen

Botanisch grasland	Vergoeding/ jaar	Per eenheid
13a.1. Botanisch weiland - ontwikkelbeheer	€ 1.320,-	Hectare
13c.1. Botanische weiderand - ontwikkelbeheer	€ 1.320,-	Hectare
13d.1. Botanische hooilandrand - ontwikkelbeheer	€ 1.443,75	Hectare
13a.2. Botanisch weiland - instandhoudingsbeheer	€ 1.600,-	Hectare
13c.2. Botanische weiderand - instandhoudingsbeheer	€ 1.600,-	Hectare
13d.2. Botanische hooilandrand - instandhoudingsbeheer	€ 1.750,-	Hectare

Instappakket botanisch grasland (13z.1)

Omschrijving en doel
Dit pakket is bedoeld voor percelen waar u een botanische weide(rand) of hooilandrand wilt ontwikkelen, maar die nu nog zeer soortenarm zijn. Deze percelen worden bijvoorbeeld gedomineerd door witbol of bestaan nog geheel uit Engels raaigras. Door niet te bemesten en niet te beweiden verschraalt de bodem wat de ontwikkeling van de kruidenrijkdom bevordert. Vroeg maaien (vóór 15 mei) is van belang om een eventueel aanwezig dominantiestadium van bijvoorbeeld witbol te doorbreken en te voorkomen, maar ook om zoveel mogelijk voedingsstoffen af te voeren.

Met dit beheerpakket wordt het perceel of de rand ontwikkeld richting minimaal 4 soorten kruiden uit de 'lijst indicatorsoorten botanisch grasland' per telvak van 25 m² (5x5 meter). Deze lijst staat op onze website www.boerennatuurgroningenwest.nl. Zodra er 4 of meer soorten aanwezig zijn, dan kan worden opgeschaald naar de ontwikkelpakketten 13a.1, 13c.1 of 13d.1.

Pakketvarianten
[13z.1] Instappakket botanisch grasland - De rand of het perceel bestaat voornamelijk uit grassen (minder dan 4 soorten kruiden uit de 'lijst indicatorsoorten botanisch grasland' per telvak van 25 m² (5x5).

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid wordt jaarlijks minimaal drie keer gemaaid en afgevoerd. De eerste maaibeurt gebeurt zo vroeg mogelijk, om een te zwaar gewas en een eventuele dominantie van witbol, grote vossenstaart of zachte dravik (vroegbloeiende grassen) te voorkomen. De laatste maaibeurt is in september/oktober);
2. Dit beheerpakket kan maximaal 3 jaar worden toegepast op een perceel of rand. Als er na 3 jaar nog steeds niet minimaal 4 kruiden aanwezig zijn in een telvak van 25 m² dan heeft het geen zin om door te gaan met botanisch beheer;
3. De eerste maaibeurt vindt plaats vóór 15 mei. De tweede maaibeurt vindt plaats ná 15 juni en vóór 1 oktober waarbij het gras op het perceel voor het grootste deel kort de winter ingaat;
4. Bloten en klepelen is niet toegestaan, evenals het gebruik van een wallenfrees;
5. Er mag geen bagger op de rand of op het perceel worden gelegd of verwerkt;
6. Gebruik van chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid;
7. Beweiding is gedurende het hele jaar niet toegestaan;
8. Bemesting is niet toegestaan;
9. Bekalken met een traag werkende kalksoort (Dolokalk -korrel- of schelpenkalk) in kleine hoeveelheden per jaar is toegestaan om verzuring tegen te gaan;
10. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid;
11. Werkzaamheden zijn alleen toegestaan bij daglicht.

Vergoedingen

De vergoeding voor dit pakket is minder hoog dan de pakketten ‘Botanische weide(rand) en hooilandrand’ omdat de opbrengst van het perceel in het begin nog hoog zal zijn. Hoe meer het perceel of de rand zich ontwikkelt, hoe lager de grasopbrengst, en hoe hoger de vergoeding wordt.

Ontwikkeling botanisch grasland	Vergoeding/ jaar	Per eenheid
13z.1. Instappakket botanisch grasland	€ 750,-	hectare

Kruidenrijke akkerranden (19a)

Omschrijving en doel

In een akkerrand wordt geen gewas geteeld. Akkerranden zijn ingezaaid met een mengsel van grassen, kruiden en granen. Ze worden niet bemest en niet bespoten (uitgezonderd pleksgewijs). Akkerranden brengen het mozaïekpatroon terug in het cultuurlandschap en zijn aantrekkelijk voor akkervogels. Doordat de rand langs een watervoerende sloot of landschapselement ligt, vormt de rand een buffer tussen het perceel en de watergang of het landschapselement. Hierdoor vindt er minder uit- en afspoeling naar het water plaats. Vanwege de geringere bodemverstoring en de grotere bufferwerking boeken brede, meerjarige akkerranden meer natuurresultaat dan smalle, eenjarige randen.

Kruidenrijke akkerrand langs watergang

Pakketvarianten

[19a] Kruidenrijke akkerrand

Pakketvoorwaarden

1. Van 1 juni tot 15 augustus is de bodem bedekt met een combinatie van gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver) of groene braak (inzaai);
2. Voor het inzaaien van de rand stelt BoerenNatuur Groningen West een mengsel beschikbaar, voor informatie over dit mengsel zie ‘Bijlage 1’. Als u liever een ander mengsel wilt gebruiken dan wordt deze in overleg met BoerenNatuur Groningen West gekozen. Dit mengsel moet passen bij de regio en het doel van de rand en bestaat bij voorkeur uit inheemse, streekeigen soorten;
3. De rand is 3 tot 9 meter breed, gemeten vanaf de insteek van de sloot;
4. De rand mag niet bewerkt worden in de periode van 1 juni tot 15 augustus;

5. De rand mag niet worden beweid of bemest;
6. De rand wordt tenminste één keer in de twee jaar gemaaid, bij voorkeur gefaseerd. Maaiwerkzaamheden vinden plaats na 15 augustus en voor 15 maart;
7. Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd;
8. De rand mag niet als wendakker worden gebruikt;
9. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het 'Protocol gebruik herbiciden open akkerland' bij agrarisch natuurbeheer. Deze vindt u op het Ledenportaal op *www.boerennatuurgroningenwest.nl* of kunt u opvragen bij één van onze medewerkers;

Adviezen:

- Zaai eerst de rand en daarna het gewas, zodat de rand de juiste breedte heeft;
- Zaai de rand ruim voor 1 juni in zodat de bodem vanaf 1 juni bedekt is;
- Houd met gewasbeschermingsmiddelen voldoende afstand van de rand, zodat de rand niet (deels) mee wordt bespoten.
- Zaai een meerjarige rand in met een meerjarig zadenmengsel. Alleen bij een éénjarige rand kan ook een mengsel met éénjarigen worden toegepast.

Vergoedingen

Kruidenrijke akkerrand	Vergoeding/jaar	Per eenheid
19a. Kruidenrijke akkerrand	€ 3.700.-	Hectare

Gewascodes

- Voor maispercelen: 1926 Agrarisch natuurmengsel
- Voor andere gewassen zie de tabel 'Overzicht ANLb-pakketcodes en gewascodes'. Deze vindt u op de website van RVO: https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/deelnemers. Staat de gewascode niet bij pakket 19a dan dient u de gewascode '1926 Agrarisch natuurmengsel' te gebruiken.

Let op: de gekozen gewascode heeft ook invloed op de mestplaatsingsruimte.

Samenhang eco-regeling met ANLb

Wanneer het pakket gecombineerd wordt met vergelijkbare eco-activiteiten leidt dit tot korting in de uitbetaling van ANLb of eco-regeling. In de 'Tabel Overlap Eco-regeling en Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)' kunt u nakijken voor welke combinaties dit geldt. Deze vindt u op de website van RVO: Tabel Overlap Eco-regeling en Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) 2026.xlsx

Bijlage 1: Meerjarig kruidenrijk akkerrandmengsel

Dit mengsel is geschikt voor het inzaaien van meerjarige, kruidenrijke akkerranden (pakket 19a) waarvoor u een ANLb-pakket heeft afgesloten of wilt afsluiten.

Het mengsel is te bestellen via BoerenNatuur Groningen West.

Bestellen
Geef vóór 1 februari aan ons door of u gebruik wilt maken van dit mengsel. U kunt dit doen door een mail te sturen naar hbron@boerennatuurgroningenwest.nl. Geef daarbij aan om welke rand(en) (BE-nummers) het gaat. Wij berekenen dan hoeveel kg zaaizaad u nodig heeft.

Levering
Het zaaizaad kan tussen half en eind maart, op een nog nader te bepalen moment en locatie in ons werkgebied, worden afgehaald. U zult hierover uiterlijk twee weken van tevoren worden geïnformeerd.

Kosten
Voor deze beheerperiode (2026 t/m 2028) stellen we dit mengsel kosteloos beschikbaar.

Samenstelling van het mengsel

Soort:	*% van het mengsel:*
Zomertarwe	*28*
Roodzwenkgras	*10*
Hardzwenkgras	*10*
Luzerne	*4*
Karwij	*4*
Duizendblad	*0,4*
Margriet	*3*
Cichorei	*6*
Korenbloem	*3*
Smalle weegbree	*4*
Gele honingklaver	*0,5*
Rode klaver	*4*
Gewone rolklaver	*2*
Esparcette	*4*
Facelia	*4*
Wikke	*4*
Witte klaver	*4*
Kleine zonnebloem	*4*
Knoopkruid	*0,6*
Gele kamille	*0,5*

Bron: BoerenNatuur Midden Groningen

Op de afbeelding ziet u een foto van het mengsel in het eerste jaar. Let op: het eerste jaar ziet de rand er anders uit dan de daarop volgende jaren. Dit heeft ermee te maken dat éénjarige soorten in het mengsel alleen het eerste jaar bloeien. De kwaliteit van het mengsel zal jaarlijks afnemen doordat er ieder jaar meer gras zal gaan groeien. Daarom raden we u aan om na het derde jaar de rand te bewerken en opnieuw in te zaaien.